

Hadisegély.

Írta: Gróf TELEKI SANDORNÉ.

Tenger pénz megy reá. Körülbelül 2 és fél millió korona havonként. Kimondani is sok. Mégis, most már tisztán látjuk: a remélt áldás nem fakad nyomában. És miért? Mert nem a méltányosság az a kulcs, mely szerint kiosztják, hanem, népet nem ismerő, népet meg nem értő, városi hivatalnokok által, hevenyében összetákolt, kicsinyes körrendeletek sokasága. Szóval: az állami gépezet aszalóján összeszárított, szikkasztott paragrafusok tömege. Ezzel pedig még soha sem sikerült a magyar népet boldogítani. Hát még most, hogy sikerülhetne, most, mikor minden egyes síró-rívó anya ott a falu végén meg van győződve arról, hogy az ő fia nélkül nem is lehet ezt a háborút megnyerni (és talán végeredményben igaza is van!)

Oh igen! Az a sok-sok hadisegélyt reguláló paragrafus csúnya kis drótsövény hulladék valóban. Ott szúr, ahol megérinteni próbálsz. S egytől egyig mily szomorú példája a kizárólag férfiak által Mészelt jótémény — fiaskójának!

Jövel, jövel nehezen várt szép idői, mikor az anyáknak és feleségeknek szánt ajándékozás módját asszonyi szívek retortáján szűrjük át a különböző minisztériumok! Mert így, ahogy azt a háború beálltával világgá bocsátották, sokkal inkább átoknak, semmint áldásnak bizonyult. Kinek van belőle igazán haszna? Senkinek; hacsak nem: egy néhány élelmes falusi jegyzőnek? (Sok más októl eltekintve, már csak azért is, mert minden egyes hadisegély-»könyvecske« az ő hatalmasságuknak egy-egy nyomós bizonyítéka).

Természetesen, a világért sincsen szándékom! a jegyzői kart általánosságban megvádolni, de, hogy kivételesen hány van 'közöttük, aki a szerencsétlent még szerencsétlenebbé teszi, ezt kérdezni sem merem. Tény, hogy sok ezer levelet kaptam már eddig hadisegély-ügyben, (hiszen az Ausztriában fekvő magyar sebesülteket sorra kikérdeztem, hogy ki aggódik családjáért a hadisegély elmaradása vagy rendetlensége miatt) és e sok ezer levélben mindig és mindig újra felsír a panasz: »mikor a jegyző úrhoz mentem, kikergetett.« «Mikor a jegyző úrhoz mentem, azt felelte: menjen a gyermekeivel koldulni ...» «Mikor a jegyző úrhoz mentem, azt mondta: Mit tudom én, hogy maga igazán Tóth Péterné?!« — »Pedig, bezzeg tudta, ki az a Tóth Pista, amikor huszonnégy óra alatt el kellett neki menni a háborúba!«...

Hogy a hadisegélyek kiosztása körül ennyi fölösleges kínzás történik, ebben nem csupán a jegyzők a hibásak. Oh nem; de, ahogy előbb mondtam: a paragrafus és annak hirtelenében. összetákolt szerkezete. Hogy csak három bokros hibát említsek: 1. a könyvecskékben sehol sincs bejegyezve, hogy hány családtagnak kell a segélyt kikapni és így csaknem lehetetlen az ellenőrzése annak, hogy vajjon a számítás helyes-e? Például: ez áll a könyvecskén: Nagy János hadisegélyét felveheti a felesége. Naponként 78 fillér (vagy 1 K 05 fillér stb.) — De hogy miért ennyi? hány személy részesedik benne? ez sehol sincs feltüntetve.

Másik nagy hiba az, hogy a hadisegélyt nem kéthetenként, de két hónaponként osztják ki a falukban. Harmadik, — ez már tisztán a jegyző urak kénye szerint történik —: hogy az asszonyok a legritkább esetben kapják a könyvecskéjüket kézhez. Tíz eset közül kilenceszer a jegyző úr első perctől kezdve magánál tartotta azt s így, a 60-61 nap után (sokszor csak 90 nap

múlva) kifizetett 58, vagy 68 napi filléreket — ugyan ki tudná utána számolni?? Lehet, sőt legtöbb esetben valószínű is, hogy azok a megszámlálhatlan 58 és 68 fillerecskék hiány nélkül eljutottak a szegény asszony keskenő-csücskébe, de a bizalmatlanság ott virraszt, ott ólalkodik s nyomában elégedetlenség, zúgolódás, panasz, árulkodás támad. Miért? Szükség van erre? Nincs elég bajunk enélkül is? S az a szegény sebesült ott kint, a pardubiczi vagy leitmericzi kórházban nagy testi fájdalmai mellett még azt a sok lelki tépelődést is végigszenvedje, amely abból ered, hogy családját mégrövidítettnek hiszi?

Most már, — 18 hónap múltával, — nagyon nehéz lenne azt követelni, hogy cseréljék ki a könyvecskéket jobbakkal, — de talán revidálni lehetne őket. Ahogy városokban a közgyám intézménye létesült, létesülhetne a vidéken testület, amely faluról-falura járna és az asszonyok panaszát rostára tenné. E panaszok kilenctizedrésze meg nem értésen alapszik, — ezt elosztatni s a feleket felvilágosítani, esetről-esetre megmagyarázván, hogy mihez van és lehet az illetőnek joga, úgy hiszem áldásos művelet lenne, — azt a tizedik részt pedig, ahol igazán történtek hibák, — nos, azt a tizedik részt az egész ország nagy fellélegzéseért mentői hamarabb és mentői könyörtelenebbül fel kellene kutatni, deríteni és az igazságszolgáltatás szigorára bízni.